

Christer Strömholms betydelse för svenskt fotografi

Christer Strömholm, 1998, Hasselblad Center, Göteborg
Foto: Joakim Strömholm

*...betydande fotografi kan aldrig göras på genvägar. Det är
människan som skall tala med teknikens medel.*

Av: Sarah Graffman och Rakel Wiener

Östra Real, Projektarbete 100 p

Innehållsförteckning:

1. Inledning	1
2. Syfte	2
3. Frågeställning	2
4. Material & Metod	3
5. Resultatredovisning	4
5.1 Ett bra förhållningssätt.....	4
5.2 Fotoskolan.....	7
5.3 Christer Strömholms betydelse för svenskt fotografi.....	7
5.3.1 “On verra bien” – Jan Åman.....	7
5.3.2 “Christer Strömholm eller fotografi under arbete” – Christian Caujolle.....	9
5.3.3 Hasselbladspiset och Christer Strömholm.....	9
5.3.4 Christer Strömholm – Fotograf.....	10
5.4 Intervjuer.....	15
5.4.1 Intervju med Ingalill Rydberg.....	15
5.4.2 Intervju med Anders Petersen.....	17
5.4.3 Intervju med Joakim Strömholm.....	19
5.4.4 Intervju med Håkan Elofsson.....	21
6. Avslutning	23
7. Källor	23

1. Inledning:

Christer Strömholm, född år 1918 i Stockholm växte upp i en sträng, konservativ och borgerlig miljö. Hans far var en yrkesofficer som tog livet av sig när Christer var 16 år. Detta kom att präglade Christers fortsatta liv och hans framtida konstnärskap. 1936 reser Christer till Berlin för att studera konst och språk. Han upplevde tredje rikets och fascismens ansikte. Där träffade han många intressanta personer som bland annat vågade bjuda Hitler motstånd. Hans perspektiv förändrades och vidgades. Efter kriget, i Paris i slutet av 1940-talet, kom Christer via grafiken in på fotografien.¹ Han förstod att det var fotografien som var hans konstform.

De transsexuella och transvestiterna kring Place Blanche blev hans favoritmotiv.² Under perioden 1956-1964 lärde han känna de transsexuella kring Place Blanche. Där formulerade han egna principer om den fotografiska bilden och myntade begrepp som ”det befintliga ljuset”, ”tagningsogonblicket” och ”personligt ansvar”.³ Han förflyttade sig från plats till plats – och dokumenterade det han såg. Han visste inte själv om det var livet han levde som förde honom till olika platser – eller om det var motiven där som lockade.⁴

Christer Strömholms största inspiratörer under hans år i Paris var berömda namn som Brassai, Henri Cartier-Bresson, Robert Doisneau och Edouard Boubat. Strömholms bilder upplevs vid en direkt jämförelse både hårdare och brutalare. Han anspelade aldrig på den romantik och humor man ofta fann i dokumentationerna av den franska huvudstaden efter kriget.⁵

Typiskt för Strömholms fotokonst är hans kvinnoporträtt. Han följer på sätt och vis den västerländska konsthistoriska traditionen att avbilda kvinnan, särskilt den nakna kvinnokroppen som symbol för konsten. Han bryter också med konventionerna genom att lyfta fram kvinnan som subjekt, dvs. människan i bilderna.⁶

Christer Strömholm började efter sin död 2002 få ett ordentligt internationellt genombrott. Detta var något han strävade efter tidigt och det var ett arbete som intensifierades under 1970-talet. Strömholm har varit delaktig i svenskt fotografi sedan 1950-talets början. Det var med utställningen *9 sekunder av mitt liv* på Moderna Museet år 1986 han slog igenom på bred front.⁷ Den utställningen kan betraktas som Strömholms definitiva genombrott som konstnär

---

¹ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 25

² http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_39115.svd

³ Strömholm, Christer. Strömholm, Jakob. Strömholm, Joakim (2002) ”On Verra Bien”.

⁴ Kommande text i programmet ”Antikdeckarna” TV 4+ som sänds i vår.

⁵ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 27

⁶ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 27

⁷ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 25

och kan till och med ses som den konstnärliga fotografins viktigaste manifestation hittills i Sverige.⁸ Han låg helt rätt i tiden vid 68 års ålder och svarade mot ett behov av att lyfta fram den fotografiska bilden som ett personligt, konstnärligt uttrycksmedel.⁹

En lång rad studier, porträtt, intervjuer, artiklar och till och med en doktorsavhandling i konstvetenskap har gjorts om honom. Går man igenom denna litteratur framgår det att Christer var rätt så konsekvent i sina uttalanden och medveten när det gällde frågor om konst, fotografi och bildskapande. Han var samtidigt mycket inkonsekvent i sina uttalanden om sitt eget liv och byggde omsorgsfullt upp myten kring sin egen person.¹⁰

”Fotografen är en självständig bildkonst som fri och oberoende vill forma sin egen väg. Fotografen är ung, sökande och sjudande av livslust. Det är konsten att SE som är utgångspunkten för allt skapande, sen har varje yrke sin speciella matematik och sina materialbetingelser. Det är samordnandet av erfarenheter, det subjektiva seendet i samband med personlig estetik och i viss mån motivets särprägel som skapar en acceptabel bild. Men bildmässigt skapande fordrar också ett starkt ärligt personligt engagemang, gott om tid, ett väl utvecklat grafiskt tänkande, gott omdöme, självkritik och stort, mycket stort tekniskt kunnande”.¹¹ Citat av Christer Strömholm.

2. Syfte:

Syftet med denna rapport är att ta reda på Christer Strömholms betydelse för svenskt fotografi.

3. Frågeställning:

Syftet leder oss fram till följande frågeställning:

Vad har Christer Strömholm haft för betydelse för svenskt fotografi?

4. Material och Metod:

---

⁸ <http://www.educ.umu.se/~marnier/avhandling%201%E4nk/Str%F6mh-%201a%20persons%20surreal%20web.htm>

⁹ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 25

¹⁰ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 25

¹¹ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 65

Sättet vi valde att gå till väga på var att först kontakta Joakim Strömholm, Christers äldste son. Dels för att hitta det skriftliga material vi behövde samt för att fråga honom om personer som är lämpliga att intervjua.

Vi har gått på en utställning mestadels för att fråga folk i hans bekantskapskrets vad han betydde för svenskt fotografi. Och vi har också bläddrat igenom samtliga av hans fotoböcker för att bli inspirerade och få bättre förståelse för hans fotografi.

En stor del av vårt projektarbete ska bestå av intervjuer med folk i hans nära bekantskap.

Vi ville helst inte använda oss av internet eftersom fakta från internet inte alltid är tillförlitlig. Men det lilla vi tog från internet var bra. Vi berättade för Joakim Strömholm, om det vi hittat på internet och han sa att uppgifterna stämde.

Vi har läst ”*En svartvit bildvärld*” av *Anna Tellgren, 1988*. När hon skrev denna C-uppsats var hon verksam som forskare och lärare vid konstvetenskapliga institutionen, Stockholms Universitet. I uppsatsen har hon som syfte att karaktärisera Christer Strömholms verksamhet som fotograf. Hon fokuserar särskilt på hans svartvita bilder. Metoden hon använder sig av är jämförande analyser mellan bilder av Strömholm själv och mellan bilder av andra fotografer och av Strömholm. I uppsatsen jämför hon Christer Strömholm mycket med en av hans största inspirationskällor, Brassai.¹²

Vi har också läst ”*Arbus, Model, Strömholm*” skriven 2005 av *Anna Tellgren* fil. dr och intendent för fotografi vid Moderna Museet. Här jämför hon tre stora fotografer, Diane Arbus, Lisette Model och Christer Strömholm.¹³

Vi har också valt att citera ”*Ett bra förhållningssätt*” *Högtidstal* av *Christer Strömholm* där han själv skriver om sitt förhållningssätt till fotografiet.¹⁴

Boken ”*On Verra Bien*” av *Christer Strömholm, Joakim Strömholm* och *Jakob Strömholm* är en bok som trycktes i samband med utställningen ”*On Verra Bien*” år 2002. Boken ger en rik presentation av Christer Strömholms livsverk med texter av Strömholm själv, Peder Alton och Jan Åman.¹⁵

Vi har också läst texten ”*Christer Strömholm eller fotografi under arbete*” av *Christian Caujolle, 1998*, Chef för Agence Vu i Paris. Texten han har skrivit handlar om Christers personliga sätt att fotografera.. Christian Caujolle träffade aldrig Christer Strömholm utan

---

¹² Tellgren, Anna (1988) ”*En svartvit bildvärld*”

¹³ Tellgren, Anna (2005) ”*Arbus, Model, Strömholm*”.

¹⁴ Strömholm, Christer (1982-1985) ”*Ett bra förhållningssätt*”, *Meddelanden* från Kungliga Akademien för de fria konsterna 1982-1985.

¹⁵ Strömholm, Christer. Strömholm, Jakob. Strömholm, Joakim (2002) ”*On Verra Bien*”.

valde att ”... fördjupar mig istället i hans bilder; lika mycket i hans visioner som i det arrangemang han erbjuder i sitt viktigaste verk ”Konsten att vara där”.”¹⁶

5. Resultatredovisning:

5.1 Ett bra förhållningssätt

Christer Strömholms sätt att beskriva sig själv som fotograf och hans sätt att se på fotografi är bäst beskrivet i ett högtidstal, ”Ett bra förhållningssätt”, skrivet av Christer själv.

”Låt mig med en gång fastställa att kamera och förstöringsapparat är ARBETSVERKTYG, verktyg för att göra bilder ---- alltså MEDEL ---- inte MÅL.

Varför tar vi bilder . . . och för vem? Bild är att sända ---- och att mottaga. Fordrar alltså ett system, en METOD.

Vi säger också (alldeles självklart!!) att vi LÄSER en bild. Vi KÄNNER IGEN ---- föremål, människor, material, strukturer ---- och vi minns. MEN, vi minns inte lika, tvärtom, vi minns mycket OLIKA.

Alltså uppfattar vi också bilder på skilda sätt, beroende på våra personliga utgångspunkter. Men . . . kvar står att vi LÄSER AV en bild, i allmänhet från vänster till höger (precis som man läser tidningen). MEN, vi tolkar den individuellt med våra egna relationer, erfarenheter och personliga minnen som utgångspunkt.

Vi tycker om, vi tycker inte om. Vi blir förtjusta, vi förvånas. Vi engageras, vi äcklas. Vi känner ingenting, vi känner dåligt samvete . . . o.s.v. Så olika känslor kan EN ENDA BILD ge.

Bild skapas i huvudet på fotografen . . . Det är ofta en fråga om snabba beslut. Dessa beslut är en logisk följd av upplevda ERFARENHETER, egna KUNSKAPER och INSIKTER.

Den fotografiska teknikens uppgift är att ÖVERSÄTTA TAGNINGSÖGONBLICKET till bild. ---- Mörkrumsarbetet kräver speciell lämplighet. Det räcker inte med teknisk kunskap och analys...Det fordras fantasi, humor ---- och framför allt KÄNSLA.

Tekniken måste ALLTID underordna sig bilden och fotografens intention. Det är fotografen som bestämmer. Tekniken är hjälpmedlet ---- bilden resultatet.

---

¹⁶ Caujolle, Christian (1998) ”Christer Strömholm eller fotografi under arbete”.

Samma sak med sådana begrepp som BILDBYGGNAD, VISUELL GRAMMATIK, FORM-VOLYM, det är medel ---- inte mål.

Tekniken och formen är för mig GRUNDKUNSKAPER. De måste vara solida, och sitta stadigt långt in i . . . RYGGMÄRGEN.

Men bildens INRE STRUKTUR ser annorlunda ut. Här kan jag bara referera till mina EGNA observationer, arbetsmetoder och erfarenheter.

Först och främst tror jag att man måste ställa KRAV . . . stora krav. . . på sig själv. Man måste skaffa sig en egen disciplin ---- och framför allt en EGEN UPPFATTNING. Man måste lära sig att TÄNKA SJÄLV (inte lätt alltså. . .!).

Det betyder att jag som FRI FOTOGRAF och bildkonstnär INTE kan låta någon politisk ideologi eller någon uppdragsgivare styra mitt arbete och mitt tänkande. Jag måste i mina bilder ta PERSONLIG STÄLLNING.

Tre begrepp är grundläggande för mina bilder.

1. ANSVAR. . . att personligen ansvara för SANNINGEN i bilden
2. INSIKT. . . är ett flertal erfarenheter som växer samman till nya slutsatser
3. NÄRVARO att vara närvarande med mina KÄNSLOR, mina ERFARENHETER och min FANTASI

Dessa tre begrepp sammanfattar jag med orden. . .

. . . ATT UTSÄTTA SIG.

Dessutom skadar det inte med intuition, nyfikenhet och envishet.

PLUS!! . . . . att ge sig själv lite TID ---- så mycket tid som möjligt.

. . . att arbeta med fotografisk bild är för mig ETT SÄTT ATT LEVA. När jag tänker efter, och tittar noga på mina bilder så är de ALLA, på sitt speciella sätt, ingenting annat än SJÄLVPORTRÄTT, en del av mitt liv.

DEN STORA SKILSMÄSSAN

Inför framtiden har vi att vänta oss STORA, mycket stora, förändringar vad gäller den fotografiska bilden och dess användning. Redan inom ett tjugotal år kommer våra PERSONLIGA relationer till BILD OCH BILDBEHANDLING att ha medfört genomgripande förändringar. (Gäller både beroendemiljö, hemmavanor och vårt förhållande till nyheter och dagstidningar.)

Den elektroniska informationstekniken kommer HELT att ändra PRESS OCH INFORMATIONSBILDERNA. (Vår nuvarande pressfotograf är då ”ett minne blott”.)

Å andra sidan kommer, och just på grund av ”robotiseringen” den MANUELLA kamerabilden att få ett nytt, avsevärt STÖRRE VÄRDE (även, och framför allt, ekonomiskt).

Den manuella bilden kommer, i kraft av sitt *nytänkande* och sin EXKLUSIVITET att bemötas med respekt och tas på allvar som en aktiv del av BILDKONSTEN.

Den kommer att på ett MARKANT sätt skilja sig och avlägsna sig från MEDIABILDEN. (Hantverket ---- det manuella kommer åter i centrum.)

Kraven på YRKESFOTOGRAFERNA kommer att bli omfattande, men framför allt ANNORLUNDA. ---- De fotografiska yrkesskolorna kommer att omvärderas och nyorganiseras.

Det manuella BILDBLOCKET kommer HELT att separera från PRESS och MEDIASEKTORN. Dessa överförs i sin tur till DATAENHETERNA. ”SKILSMÄSSA!”

KRAVEN på den bildskapande fotografen kommer att i DIGITAL-ÅLDERN bli sådana att han helt betraktas som BILDKONSTNÄR (med kameran som arbetsverktyg).

. . . och kommer då (helt automatiskt!!)
att jämföras med målaren, skulptören och arkitekten.

Detta kommer att vara bildsituationen inom snar framtid. Mediabilden har övertagits av den DIGITALA SEKTORN och den personliga-manuella-fria fotografiska bilden kommer (som vanligt!) att vara hemlös ---- (lika hemlös som nu!!).

. . . eller har vi då lyckats förverkliga AKADEMIEN FÖR FOTOGRAFISK BILD???”¹⁷

5.2 Fotoskolan

År 1956 blev Christer Strömholm anställd av Kursverksamheten i Stockholm. Där ledde han kvällskurserna ”Fotografisk formgivning”, ”Människofotografering” och ”Arbetsgruppen Subjektiv Fotografi”. Det han utnyttjade i undervisningssystemet ”Fri fotografi” var arbetsmetoderna hos Otto Steinert, grafikskolorna han fått genom sina akademistudier,

---

¹⁷ Strömholm, Christer (1982-1985) ”*Ett bra förhållningssätt*”, Meddelanden från Kungliga Akademien för de fria konsterna 1982-1985.

kunskaperna han fått i film och hans personliga erfarenheter av nutida fotografi. Verksamheten blev större och större och år 1962 startades en fotografisk dagskola som omfattade tre år på Stockholms universitet. De tunga ämnena var reportagefotografering och dokumentärfilmning. Christer Strömholm blev rektor för Fotoskolan och hade ämnena idé, form och innehåll. Mer än 1200 elever utexaminerades mellan åren 1962-1974. 1972 lämnade Christer Strömholm skolan och återvände till Paris. Två år senare upphörde skolan.¹⁸

”Christers tanke med utbildningen var att fokusera på bilden, inte på tekniken. Något som var helt nytt på den tiden”.¹⁹

”Det började som kafésamtal på Mabillon och Flore på Boulevard St. Germain i Paris strax efter kriget. Där satt han och Tor-Ivan Odulf på parkettplats och diskuterade Doisneau, Brassai, Boubat, William Klein, Cartier-Bresson, Capa och Ed van der Elsen.”²⁰ Så sa Christer om hur tanken på fotoskolan började.

5.3 Christer Strömholms betydelse för svenskt fotografi

5.3.1 ”On verra bien” - Jan Åman

Jan Åman är intendent på Färgfabriken som år 2002 hade en av Christer Strömholms hittills största enskilda utställningar.²¹ Den här texten var med i boken ”On Verra Bien” som kom ut i samband med utställningen ”On Verra Bien”. Vi har valt att citera honom eftersom texten han skrivit ger en mycket bra bild av Christer Strömholm som fotograf.

”När det gäller Christer Strömholm får ordet minne en alldeles speciell betydelse. Han vänder nämligen upp och ner på alla vedertagna uppfattningar om fotografins relation till ”minne”. Och därför göms här - det är jag säker på - en nyckel till varför just hans bilder fått den laddning andra saknar.

Den klassiska definitionen av fotografi brukar handla om just minne - det minne som utlöses av en enkel tryckning med höger pekfinger och som i sin tur gör att filmen inne i kameran hastigt belyses och registrerar det som linsen riktas mot. Kvar blir ett minne, ett minne av ett specifikt ögonblick, av det som fotografen såg framför sig när fingret tryckte till. Kameran dokumenterar en verklighet som ofelbart blir till ett då som lever kvar som bild sedan ögonblicket försvunnit.

---

¹⁸ Tellgren, Anna (1988) ”*En svartvit bildvärld*” Sid 5-6

¹⁹ <http://www.folkuniversitetet.se/templates/Page.aspx?id=9041>

²⁰ Tellgren, Anna (1988) ”*En svartvit bildvärld*” Sid 5-6

²¹ Strömholm, Christer. Strömholm, Jakob. Strömholm, Joakim (2002) ”*On Verra Bien*”. (bilaga)

Så brukar man säga om fotografi. Och det stämmer med hur vi vanliga dödliga dokumenterar våra familjehögtider och semestrar. Och det stämmer säkert med hur många aldrig så viktiga fotografer arbetat. Men det stämmer inte med Christer Strömholm.

Han påstod nämligen att ”bild skapas i huvudet på fotografen”. Det låter nästan banalt när det citeras - med dessa enkla ord får halsbrytande konsekvenser. Strömholm tycks nämligen mena att även om fotografi alltid handlar om att rikta kamera och registrera verklighet, så kommer bilderna inte från verkligheten till fotografen - utan tvärt om. Bilderna finns i huvudet på fotografen redan innan han eller hon tagit bilden. Verkligheten tycks snarast bli den palett där fotografen kan upptäckta - och från sig själv locka fram - de bilder han eller hon redan bär inom sig.

Det innebär att Christer Strömholm sysslade med raka motsatsen till dokumentärfotografi och naturstudier. Han må ha fotograferat aldrig så många numera klassiska porträtt eller tagit aldrig så många unika bilder från naturen (just naturbilder är dessutom ofta så abstraherande att de knappt ens liknar ”natur”) - men hans attityd var en annan, den var Christer Strömholms.

Christer Strömholm hämtade visserligen sina motiv från det han såg runt omkring sig, men istället för att enkelt avbilda det han såg arbetade han ofta om samma motiv om och om igen, förenklade det, abstraherade det, renade dess linjer. Det var som om han hela tiden sökte en mer ursprunglig form. Inte för inte återkommer han också i dessa studier till motiv från hällristningar och grekiska urnor.

Kanske var det just detta som Christer Strömholm lyckades överföra till fotografiet: kameran registrerar fortfarande som våra ögon, men fångar hos honom något mer, något som ligger bortom själva objektet och därför mer ursprungligt. Det är alldeles säkert också därför som dessa bilder på transexuella och prostituerade, utslagna och utstötta, på författare och konstnärer, på abstraherad natur och dunkla självporträtt blivit en så självklar del av vårt gemensamma bildarkiv. De talar om något mer än sig själva - för de har skapats i huvudet på fotografen, i huvudet på Christer Strömholm.”²²

5.3.2 ”Christer Strömholm eller fotografi under arbete” - Christian Caujolle

Vi ville ha med texten som Christian Caujolle har skrivit eftersom vi tyckte det var intressant att Christian aldrig hade träffat Christer. Christian var chef för ”Agence Vu” som numera har hand om många av Christers bilder. Hans text om Christer är mycket bra.

---

²² Åman, Jan ”*On Verra Bien*” sid. 4-5

- ”Jag hade fascinerats av frånvaron av voyeurism på detta intrikata område som oftast behandlas på ett spektakulärt sätt att tillfredställa tittare med dragning åt det obscena i hungern efter chockbilder; av hans hänsynsfulla och tillåtande attityd gentemot Parisnattens transvestiter och transsexuella; av förkastandet av de anekdotiska arrangemangen; av det djupt mänskliga i hans stil; av den dystra blicken som aldrig var utan hopp och alltid genomströmmades av ömhet; av blandningen av det iögonfallande och det hemlighetsfulla som så mycket mer undflydde oss eller genom sin reportagestil ställde frågor. Jag betraktade detta som ett storartat dokumentärt arbete. Av ren okunnighet.

Jag känner fortfarande inte till mycket om Christer Strömholm och jag har aldrig träffat honom. Jag fördjupar mig istället i hans bilder; lika mycket i hans visioner som i det arrangemang han erbjuder i sitt viktigaste verk ”*Konsten att vara där*”. Okunnig om hans biografi och modersmål – och mer risk för att totalt missförstå – försöker jag förmedla vad som överväldigar mig i detta enastående och så påtagligt betydelsefulla arbete. Genom dess blotta sammanhang, bortom den uppenbara mångfalden teman, utformas en skrift som vill ge en vision av världen.

Hans arbete, som mestadels har utvecklats utanför Sverige, har inga gränser även om Paris, Indien, Spanien, Tanger och Italien ges extra stort utrymme. Vad vi ser är en tydlig strävan söderut mot andra former och andra ljusförhållanden. Men till vad nytta, så länge ”ämnet” inte är av vikt och så länge den unika blicken sammanför de olika platserna till en enda värld av images, ett album som ges sammanhang endast genom ett helhetsskapande synsätt? Eller med färre ord: fotografiets ”ämne” är ingenting annat än fotografiet självt, slutresultatet. Sedan spelar det ingen roll var eller vid vilket tillfälle det togs eller vad det antas skildra.”²³

5.3.3 Hasselbladspriiset och Christer Strömholm

Christer Strömholm tilldelas 1997 års internationella Hasselbladspriis. Stiftelsens motivering löd: ”Christer Strömholm har alltsedan 1950-talet varit en av Skandinavien främsta fotografer och den förste som efter andra världskriget etablerade sig internationellt. I början av 50-talet blev han medlem i den tyska gruppen Fotoform och under sin tid i Paris i slutet av decenniet utvecklade han ett fotografiskt språk analogt med existentialismen. Strömholms bilder har starkt bidragit till att föra fram fotografin som en självständig konst i Europa. Som legendarisk fotolärare har han dessutom influerat flera generationer skandinaviska fotografer.”²⁴

”Christer Strömholms bidrag till att se fotografiet som en egen konstform är obestridbar. Strömholms bildspråk är helt och hållet hans eget. Han kommunicerade genom fotografiet och hans bilder berör starkt. Strömholm intresserade sig mer för bilden i sig än tekniken. Han arbetade nästan uteslutande med svartvitt fotografi och hans bilder har ofta grafisk karaktär.

---

²³ Caujolle, Christian (1998) ”*Christer Strömholm eller fotografi under arbete*”.

²⁴ http://www.hasselbladfoundation.org/prize_1997_sv.html

Han arbetade koncentrerat med olika teman: dödsbilder, dokumentära bilder och privata bilder, och alltid med samma integritet och intensitet.

På 50-talet reste Strömholm flitigt, främst i Frankrike och Spanien. Han menade själv att det var först under det sena 50-talet som hans egentliga fotograferande började. Under samma tid och ett tiotal år framöver började han även fotografera de transexuella runt Place Blanche i Paris. Bilderna från denna tid väcker fortfarande stor uppmärksamhet.²⁵

5.3.4 Christer Strömholm - Fotograf

Christer Strömholms bilder berättar en historia om hans eget liv, bilderna är personliga och beskriver fotografen och hans vänner. ”Det kunde i princip ha varit var som helst i världen men det speciella med Strömholms bilder är att det just är utsnitt ur ”Strömholms värld” som återges. Jag tror att det är detta Strömholm menar när han om några andra fotografers bilder, bl. a Brassais, Cartier-Bressons och Boubats säger. ” Det jag personligen saknade hos dessa fotografer var närheten...att känna att man deltog”.²⁶

Ett viktigt sätt att se på Strömholms subjektivitet är hans relation till de människor han avbildar. Strömholm som pedagog har i Sverige lanserat en metod som går ut på att relationen fotograf och modell emellan är mycket nära och baserat på samarbete. Tanken är att fotografen ska vinna modellens förtroende genom att inte använda sig av teleobjektiv för att komma nära inpå. De bilder som tas, visas direkt för den avporträtterade för att fånga dennes intresse och på så vis blir tagningarna så lyckade som möjligt. Det handlar om förtroende fotograf och modell emellan.²⁷

”I linje med föreställningen om att bilderna ska vara personliga tycks grundtanken för Strömholm vara att skapa bilder som fotografen själv kan stå för. Han har hävdad:

- Att vara fotograf innebär att ta ställning.
- Ansvar, insikt och personligt deltagande är de tre viktigaste egenskaperna hos en FRI fotograf.
- Det är viktigare att hitta sig själv än att göra skarpa kort.²⁸

---

²⁵ Strömholm, Christer. Strömholm, Jakob. Strömholm, Joakim (2002) ”*On Verra Bien*”. (bilaga)

²⁶ Tellgren, Anna (1988) ”*En svartvit bildvärld*” Sid 10

²⁷ http://www.educ.umu.se/~marnier/artikel_stromholm2.html

²⁸ http://www.educ.umu.se/~marnier/artikel_stromholm2.html

Det som understryks i hans metod är vid närmare betraktande fotografens oberoende och inte den avporträtterades integritet. Christer Strömholms tillvägagångssätt blir alltså ett grepp för att kunna sätta sig över dem intimitetströsklar som existerar mellan oss människor. Metoden går ut på att Christer Strömholm kan få en sån bra kontakt med de transexuella och prostituerade att han får fotografera dem även som män. De transexuella vill dölja de manliga, men Christer Strömholms bilder vill visa vad som finns under ytan. ”En text bredvid bilden kan alltså säga något helt annat än bilden själv och betraktaren litar mer på texten än bilden.”²⁹

Alltså är det mycket som talar för att Christer Strömholms syfte med sina bilder av de transsexuella inte bara är att ge ett positivt intryck. Han vill också visa människans avskildhet, såväl bildjagets som den transsexuellas ömsesidiga främlingskap. De transsexuella visar en viss framsida med en kvinnlig mask och bakom den döljer sig en manlig baksida.³⁰

”Samtidigt är tolkningen av hans bilder oklar på flera punkter vad gäller relationen till konstvärlden. Å ena sidan har hans fotografi presenterats under rubriker som "subjektiv fotografi" och "privata bilder", vilket antyder personlighetens betydelse i hans bilder. Å andra sidan har Strömholms fotografi diskuterats i en social-realistisk kontext och hans reportage om de transsexuella vid Place Blanche i Paris har blivit prototypreportaget för de senaste decenniernas svenska dokumentärfotografi. Bilderna har spelat en viktig roll i den sexualpolitiska kampen. Den social-realistiska läsningen betonar motivets och det sociala engagemangets vikt.”³¹

Det väsentliga i Strömholms fotografi är isoleringen. Av objektet, personen, blicken, världen och själva bilden. Ett sätt att tolka Strömholms fotografi skulle kunna vara som en avvikelse från ”vår värld”³²

Strömholms bilder är gåtfulla. Det döljer sig ofta en hemlighet bakom hans bilder. Denna hemlighet är en kombination av döljande och isolering som de flesta av oss missar när vi betraktar hans bilder.³³

”Han var en fotografins Ingmar Bergman. Han brydde sig aldrig om trender utan har hela tiden följt sitt eget spår”³⁴ säger jazzfotografen Christer Landergren.

---

²⁹ http://www.educ.umu.se/~marner/artikel_stromholm2.html

³⁰ http://www.educ.umu.se/~marner/artikel_stromholm2.html

³¹ <http://www.educ.umu.se/~marner/avhandling%20%E4nk/Str%F6mh-%201a%20persons%20surreal%20web.htm>

³² <http://www.educ.umu.se/~marner/avhandling%20%E4nk/Str%F6mh-%201a%20persons%20surreal%20web.htm>

³³ <http://www.educ.umu.se/~marner/avhandling%20%E4nk/Str%F6mh-%201a%20persons%20surreal%20web.htm>

”Christer Strömholm införde en äventyrlig, existensiell och symboliskt fotostil i Sverige. Han markerade hela tiden sin egen närvaro i bilderna. Christer lärde mig att utan att ta ansvar för den längtan vi bär inombords kan vi inte ha någon relation till andra människor. Och inte heller fotografera”, säger Petersen som likt Landergren fick en fadersgestalt och konstnärlig mentor i Strömholm.³⁵

Christer Strömholm uttalade sig i olika sammanhang om sin teknik. En grundläggande tanke hos honom var att om tekniken är självklar så blir känslan fri. Han försökte komma bort från debatten kring den fotografiska tekniken, knepen och istället föredrog han att prata om bildkompositionen och bildskapandet.³⁶

Han förflyttade sig från plats till plats – och dokumenterade det han såg. Han visste inte själv om det var livet han levde som förde honom till olika platser – eller om det var motiven där som lockade. Hur det än var så har hans bidrag till att se fotografiet som en konstform varit av stor betydelse.³⁷

1993 utsågs han till professor i fotografi av regeringen och han har inspirerat generationer av svenska fotografer.³⁸

Även internationellt har han en central position i den fotografiska historien. Den franska tidningen ”Le Monde” kallade honom ”Le Grand Suèdois” i en recension i december 2001.³⁹

---

³⁴ http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_39115.svd

³⁵ http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_39115.svd

³⁶ Tellgren, Anna (2005) ”Arbus, Model, Strömholm”. Sid. 25

³⁷ Kommande text i programmet ”Antikdeckarna” TV 4+ som sänds i vår.

³⁸ Kommande text i programmet ”Antikdeckarna” TV 4+ som sänds i vår.

³⁹ Strömholm, Christer. Strömholm, Jakob. Strömholm, Joakim (2002) ”On Verra Bien”. (bilaga)

Pigalle, Paris 1955

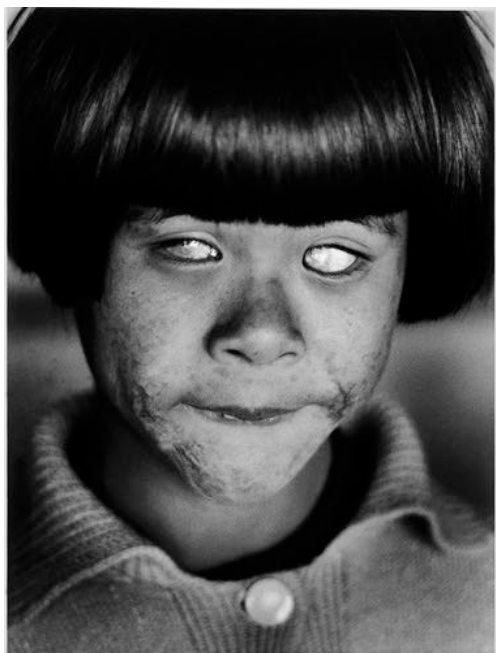
”Detta är på många sätt en stämningbild. Den försöker fånga miljön, det speciella ljuset, de olika lukterna och alla känslor man får en kväll på boulevarden. Bilden har inte några skarpt avtecknade detaljer, istället får man ana och gissa sig till mycket. Strömholm har sagt om denna bild: ”Där står lille Christer.” Han fortsätter: ”Jag fotograferade inte bara en estrad med ben i närstuppor, jag fotograferade en situation, som jag sedan kunde placera mig själv i”. Uttalandet gäller den just beskrivna bilden men skulle kunna stå för de flesta av Strömholms barnbilder. Det verkar som om han alltid funnit barnen eller att de funnit honom under hans resor”.⁴⁰

Strömholm letar upp människorna men det han vill fånga i bilden är individerna. Christer är i denna bild intresserad av den unge pojken och hans relation till omgivningen – vuxenvärlden. Situationen blir för honom mycket viktig, också vad människorna står för och vad Christer kan lägga in av sig själv i deras uttryck och rörelser.⁴¹

---

⁴⁰ Tellgren, Anna (1988) ”En svartvit bildvärld” Sid. 20

⁴¹ Tellgren, Anna (1988) ”En svartvit bildvärld” Sid. 26

Hiroshima 1963

Cuenca 1961

”Strömholm har sagt att det är sin egen barndom han fotograferat, sina minnen av instängdhet. Men det är först efteråt han inser detta, ibland flera år senare. I själva tagningsögonblicket tänker han aldrig i dessa banor. Men eftersom identifikationen verkar vara ett genomgående drag i hans barnbilder och att han, medvetet eller omedvetet, så ofta intresserat sig för barn som motiv i sina bilder måste de uttrycka en speciell sida eller ”känsla” hos honom som kommer fram i tagningsögonblicket.”⁴²

När Christer Strömholm ger råd till andra fotografer betonar han att: ”Man ska gå närmare motivet i tagningsögonblicket, hellre än att delkopiera.” Christer vill ha en viss närvaro i sina bilder, likaså fysisk närhet till sitt motiv. Strömholm kan därför aldrig riktigt vara en osynlig, diskret eller anonym fotograf.⁴³

”När jag tänker efter, och tittar noga på mina bilder så är de ALLA, på sitt speciella sätt, ingenting annat än SJÄLVPORTRÄTT, en del av mitt liv.”⁴⁴

Strömholm menar att alla hans bilder är bitar av människan/mysteriet Christer Strömholm. Inte till hans yttre utan någon vi har svårare att komma åt, hans inre – det privata.⁴⁵

Peter Weiss har sagt om Strömholm: ” Hans värld är en visuell värld”, han menar också att Strömholms bilder är till för att ” slå ett hål på verkligheten som han lever i”.⁴⁶

---

⁴² Tellgren, Anna (1988) ”En svartvit bildvärld” Sid. 23

⁴³ Tellgren, Anna (1988) ”En svartvit bildvärld” Sid. 28

⁴⁴ Tellgren, Anna (1988) ”En svartvit bildvärld” Sid. 32

⁴⁵ Tellgren, Anna (1988) ”En svartvit bildvärld” Sid. 32

5.4 Intervjuer

5.4.1 Intervju med Ingalill Rydberg

Vad är din relation till Christer Strömholm?

Chr är en mycket betydelsefull människa i mitt liv. Han var under många år min kärlekspartner, sambo och nära vän – en inspirerande familjemedlem och outröttlig coach i levnadskonst och annat skapande.

Hur lärde ni känna varandra?

Ingalill 1979

Jag mötte Chr i november 1978. Vi var fyra kamrater från Teaterhögskolan i Stockholm på resa till Paris – Kim, Marie, Peter och jag. Av en slump möttes Kim, Peter och Chr på en vinbar på rue des Canettes – gatan där hans vindsvåning låg på nr 21. Chr bjöd oss alla fyra att komma hem till honom kvällen därpå. Jag hade sett ett par oemotståndliga läderstövlar i en affär på rue des Cygnes, nära les Halles. Jag ville köpa dom innan min reskassa tog slut. Det ösregnade. Jag gick vilse. När jag flera timmar senare klättrade upp för de vindlande 5 trapporna var det med droppande lugg och rinnande kaval. Chr öppnade och såg nyfiket på mig med sina stora blå. Han hade en öppen, ljus jeansjacka som visade håret på bröstet. En härlig blandning av dofter slog emot mig: möbelpolish, skokräm, exklusiv piptobak och sandalwood. Jag såg mina kamrater sitta i hallen och dricka cognac. Dom bläddrade ivrigt i högar av fotoböcker och Chr pekade förtjust med pipskaftet på någon bild av Afrikansk kroppsmålning. Hastigt hittade jag badrummet och torkade av mig regnet. Jag insåg att lägenheten inte var en jättevåning som jag trott, utan en praktisk minitvåa med kök och bad inklämt på 28 kvm. Det var inte hallen kamraterna satt i utan vardagsrummet...

Jag föll omedelbart för den vänlige mannen med den väldiga mustaschen. Han utstrålade en unik kombination av äventyr och trygghet som lockade mig att först stanna över natten och sedan flytta ihop med honom, trots att vi tillhörde helt olika generationer.

Ditt starkaste minne av Christer?

Så många starka minnen! Väljer ett som dyker upp just nu:

Hans orädda, bestämda steg när jag såg honom gå iväg till busshållplatsen för att åka till Södersjukhuset och operera bort en njure.

Vilken är din favoritbild av Christer och varför just denna bild?

---

⁴⁶ Tellgren, Anna (1988) "En svartvit bildvärld" Sid. 45

Har förstås flera favoriter. Väljer en som jag aldrig tycks tröttna på trots att den hänger i mitt kök:

Bilden är en storformatspolaroid som Chr gjort av ett loppmarknadsfynd, en gammal gruppbild på en fransk familj/släkt där ansiktet på en person är urklippt med en sax så att man rent fysiskt upplever hålet efter henne.

Bilden bär på en evig, obesvarad fråga om vem som blivit urklippt och varför – var det av hat eller av kärlek? Kanske finns ansiktet i någon medaljong närmast någons hjärta? Kanske skämdes familjen över henne och lät henne försvinna ut ur historien?

Bra bild som aldrig tar slut...

Vad tror du Christer betytt för svensk fotografi?

Vad tror du att personer utan nära relation till Christer skulle svara på den frågan?

Jag tror Chr höjt ribban för svensk fotografi på flera sätt:

Han var med om att starta och leda professionell utbildning för fotografer som utbildade ca 1200 elever.

Han krävde att fotografen skulle betraktas som en bland övriga bildkonstnärer, en som skapar bilder med kameran som verktyg. Att ”göra bild” i stället för att ”ta kort”.

Han har vågat visa sina bilder av frånstötande verkligheter och mörka minnen så att ingen som ser dem lämnas oberörd. På så vis har många upptäckt den möjliga kraften i fotografiskt skapande och att fotografen kan sända bilder inifrån sig själv - även när motivet är hämtat ur en verklighet vi alla kan se omkring oss. Han har inspirerat andra fotografer att gå sin personliga väg och ta sitt eget fotograferande på allvar. Säkert har han också fått många att låta bli - eller helt sluta att fotografera.

Eftersom han dominerat så kraftfullt finns säkert de som tycker att andra sätt att se på fotografi hamnat alltför mycket i skuggan. Men det får ni be dom berätta om!

5.4.2 Intervju med Anders Petersen

Vad är din relation till Christer Strömholm?

Min relation till Christer Strömholm var helt omvälvande på flera plan.

Jag träffade honom för första gången i maj 1966 när han överraskade mig i Fotoskolans mörkrum där jag uppehöll mig under nätterna för att lära mig att kopiera. Utan att ifrågasätta varför jag var där klockan tre på natten, utan att vara elev, frågade han bara om jag hade några bilder att visa honom.

Det var på det sättet jag började på Fotoskolan. Där grundlades ett förtroende för Christer Strömholm som en sorts medmänniska. Inte som någon rektor för en skola eller som en erkänd och kontroversiell fotograf. Han hade tveklöst en förmåga att på ett rätt informellt och osentimentalt sätt få personer att känna sig sedda och på något sätt speciella. Han var alltid en solitär och såg helt säkert individen framför kollektivet. För övrigt en ifrågasatt hållning under slutet på 60-talet. På flera plan stod han alltså utanför och jag kunde snabbt identifiera mig.

Och detta visste han om, liksom hans roll som en ibland ställföreträdande och kärv fadersfigur. Aldrig kravlös, men ändå rätt förstående. Och helt klart behövdes kraven.

Detta var plattformen för den konstnärliga och kreativa stimulans som han öppnade dörren till.

Hur lärde ni känna varandra?

Se fråga 1.

Ditt starkaste minne av Christer?

Ja, det finns förstås många minnen i det förflutna och jag kan inte gradera dom allihopa. Ett av dem inträffade på 60-talet vid fyratiden på natten. Plötsligt ringde telefonen i Stockholm och jag hörde en röst som sa ”Hej det är Christer, tänkte på dig” och sen var samtalet slut. Sådant betydde mycket för en förvirrad liten typ i tjugoårsåldern. Jag visste ju

att Christer Strömholm var i Indien och när man tänker efter, vilken lärare skulle egentligen göra något sådant om inte just Christer. Det betydde en hel del.

Vilken är din favoritbild av Christer och varför just denna bild?

En av dom starkaste fotografier som Christer Strömholm gjort är för mig kvinnan som kelar med en jättelik orm. En stående bild fotograferad under natten. Hon befinner sig i en glasbur med lysrör.

Pigalle, Paris 1955

Utanför buren, snett upp till vänster, syns huvudet av en man som fascinerad och något motsägelsefullt iakttar samspelet mellan denna enorma orm och denna sårbara och halvnakna kvinna.

Bilden har inga svar men desto fler frågor. Det är lätt att identifiera sig med utanförskapet (och dess förbannade obeveklighet) både hos mannen och kvinnan. Det är en litterär bild.

Vad tror du Christer betytt för svensk fotografi?

Vad tror du att personer utan nära relation till Christer skulle svara på den frågan?

Svensk fotografi är svår att föreställa sig utan det inflytande som Christer Strömholm gett. Dels genom sina egna arbeten, som framförallt i sina två första böcker "Till minnet av mig själv" och "Poste Restante" höjde ribban avsevärt i Sverige och påverkade generationer av fotografer. Kännetecknande för hans fotografi under denna period var mycket iden om närmandet och obevekligheten i tillslaget som uteslöt förklarande sammanhang och färdiga svar. Istället finns där osentimentala frågor som berättar om existentiella förhållningssätt till minnet och kärleken och utanförskapet.

Christer Strömholms betydelse måste också mätas i antalet elever som strömmade genom Fotoskolan genom åren. Antalet lär ha varit över 1200 från olika länder, inte bara Sverige.

Att detta har haft ett stort inflytande på svensk fotografi är ställt utom allt tvivel.

5.4.3 Intervju med Joakim Strömholm

Vad är din relation till Christer Strömholm?

Hur lärde ni känna varandra?

Han var min far, men eftersom jag inte lärde känna honom förrän vid 14 års ålder blev han mer som en fin kompis och en slags lärare genom livet...

Ditt starkaste minne av Christer?

Det finns så många starka minnen av Christer..

Vad gäller Christer som fotograf minns jag en gång när vi kört genom Tyskland hela natten. I gryningen kom vi in i Frankrike och helt plötsligt tvärstannar han, tar sin kamera och ger sig ut på ett litet gärde. Jag trodde han skulle gå och kissa.

Men han hade sett en övergiven bil långt ute på gärdet, fylld av nerfallna blombblad. Han tog snabbt ett par bilder, vände tillbaka och sa bara: Det var en bra bild på en död bil! Så körde vi vidare. Det var hans sätt att fotografera. Den bilden blev en klassiker och ingick i Christers bildserie "Dödsbilder".

Vilken är din favoritbild av Christer och varför just denna bild?

Jag har många favoritbilder, men pojken i gränden i Tanger är en av de jag tycker mest om.

Den bilden sammanfattar en hel del av Christers fotografi. Det svartvita och grafiska uttrycket i hans bilder som levde kvar från hans tid som målare. Den berättar också om hans stora intresse för barn och då gärna ensamma barn. I det kan man utläsa hans egen misslyckade barndom som skilsmässobarn m.m. Den har en enkelhet i sin komposition och rymmer samtidigt en hel del hemligheter..

Vad tror du Christer betytt för svensk fotografi?

Vad tror du att personer utan nära relation till Christer skulle svara på den frågan?

Christer har nog betytt väldigt mycket för svensk fotografi. Han startade Fotoskolan i början av 60 talet och utbildade tillsammans med Tor Ivan Odulf över 1000 fotografer. Hans undervisning utgick från hans eget sätt att fotografera och handlade mer om att hitta ett sätt att leva och tänka på som fotograf. Det handlade väldigt lite om tekniska kunskaper utan mer om att lära sig ta kontakt med folk.. Han sa att en fotograf skulle "sova med sin kamera". Ett så nära förhållande till sitt fotograferande skulle man ha. Det gäller att vara närvarande. Inte bara betraktare. Han gav många elever modet att våga vara ärliga och utgå från sig själva när dom tog bilder. Han lärde dem att vara nyfikna liksom han själv var och att alltid gå nära sitt motiv.

Utän nyfikenhet kommer man ingenstans!

Andra personer säger nog att han gör bilder som man minns, som stannar kvar länge i huvudet. Tror de flesta skulle säga att hans fotografi är mycket egenartad och speciell.

Christers fotografier kan provocera åskådaren och han lämnar dig att själv bestämma vad du ser. Har du "fastnat" för en Christerbild upplever du den antingen positivt eller negativt. Men du glömmer den inte i första taget.

5.4.4 Intervju med Håkan Elofsson

Vad är din relation till Christer Strömholm?

Jag var Christers kopist ("slav") från sommaren -79 fram till ungefär -83 sedan fungerade jag mest som överslav. Det vill säga att jag lärde upp nya kopister i hur Christer ville ha sina bilder gjorda. Efter -84 har jag nog mest fungerat som medlem i den stora generösa spretiga "familjen" Strömholm.

Hur lärde ni känna varandra?

Första gången var när jag precis hade flyttat upp till Stockholm från Göteborg för att gå GFU (Grundskolan för fotografisk utbildning) som var en slags fortsättning på Christers fotoskola.

Bland det första vi fick lära oss var att man måste utsätta sig om man skulle bli en bra fotograf och efter att ha hört våra lärares alla historier om Christer förstod jag att det jävligaste jag kunde utsätta mig för var att fotografera Christer Strömholm. Jag var ohyggligt nervös men överlevde!

Sedan hände inget förrän sommaren efter då jag träffade Chr. på fotofestivalen i Arles i Sydfrankrike. Han kom till min stora överraskning ihåg mig och vi åkte och badade tillsammans med några andra, efter sommaren ringde han upp och frågade om jag ville kopiera för honom och då började mitt nya liv.

Ditt starkaste minne av Christer?

En hopplös fråga att svara på, det finns alldeles för många för att kunna välja! Istället för att försöka bestämma mig för ett enskilt minne får det bli mer allmänt. Det som var speciellt med Christer var att han såg till att göra det mesta av ögonblicken hela tiden, man visste aldrig riktigt vad som skulle hända, det var aldrig läge att koppla av helt och hållet.

Genom att umgås med Christer förstod man att allt handlade om bilden och livet, det var dessutom på dödligt allvar och därför nödvändigt att skratta åt! Mitt starkaste minne av Christer är nog m.a.o. att han såg till att man kom ihåg alldeles för mycket, allt blev viktigt, utan att det för en sekund blev tråkigt. Jag hade aldrig tråkigt med Christer!

Vilken är din favoritbild av Christer och varför just denna bild?

Den ruttande hunden på omslaget till boken *Poste Restante* för att det var den bilden som fick mig som 15 åring på biblioteket i Kungsbacka att ana att fotografi var betydligt mer än snygga välkomponerade naturbilder och skarpa leende porträtt.

Bilden som vi brukar kalla "lille Christer" är också en favorit, jag tror inte att det finns en man som kan glömma känslan av att första gången förstå att livet är betydligt mer komplicerat och spännande än man trott! Den enkla bilden av pojken som står och stirrar på ett par kvinnoben har allt det där! Alla Christers bra bilder är så bra för att dom är till synes så enkla och det gör att vi andra så lätt kan sätta oss in i bilderna och bli personerna.

Vad tror du Christer betytt för svensk fotografi?

Vad tror du att personer utan nära relation till Christer skulle svara på den frågan?

Christer ritade om hela kartan för svensk fotografi när han gav ut sina böcker och startade Fotoskolan. Han klöv förra seklet i två delar. Före Chr och efter Chr! Det låter kanske överdrivet men jag tror att de flesta håller med mig. Han såg till att genom sin person och sitt otroligt konsekventa bildskapande göra det omöjligt att inte ta ställning till honom eller vad fotografi kan vara för något!

Han utbildade en helt ny generation fotografer som tog sig själv och sina bilder på ett helt nytt allvar, om man skulle skildra livet var man tvungen att leva det och försöka förstå det! Dessutom var man tvungen att göra bra bild av det. När man som Christer också visade upp transvestiter, ruttna hundar, spyor och skadade barn från Hiroshima tvingade han betraktaren att se på bilderna och skapa nya gränser för vad fotografi kunde vara!

6. Avslutning:

Frågeställningen vi använde oss av var:

Vad har Christer Strömholm haft för betydelse för svenskt fotografi?

Det vi har kommit fram till i vårt arbete är att han har haft en väldigt stor betydelse för svenskt fotografi. Han arbetade med fotografiet på ett sätt som var nytt på den tiden. Han har inspirerat många med sitt fotografi, inte minst oss. Han satte Sverige på världskartan i och med Fotoskolan. Christers fotografi var banbrytande på den här tiden, och även om folk kan ha blivit chockerade så fascinerades de nog på samma gång.

Som vi nämnt tidigare i texten myntade han begreppen: ”Det befintliga ljuset”, ”Tagningsögonblicket” och ”Personligt ansvar”. Han såg på fotografin på ett annorlunda sätt, ett sätt som det inte hade setts på tidigare.

Han har tagit svenskt fotografi till en helt ny nivå. Många var/är/kommer att bli inspirerade av Christer Strömholm. Han gick alltid sin egen väg som FRI fotograf. Det är förmodligen Strömholms intresse för själva bilden som har gjort honom så stor.

Vi har lärt oss mycket genom detta arbete. Inte bara om Christer Strömholm, utan också om fotografi. En sak är säker, han är och kommer att fortsätta vara en av Sveriges största fotografer.

Sarah Graffman & Rakel Wiener

7. Källor:

Tryckta källor:

Caujolle, Christian (1998) ”*Christer Strömholm eller fotografi under arbete*”.
(Text till Hasselbladsprisets katalog/Imprints)

Strömholm, Christer (1982-1985) ”*Ett bra förhållningssätt*”, *Meddelanden från Kungliga Akademien för de fria konsterna 1982-1985*.

Strömholm, Christer. Strömholm, Jakob. Strömholm, Joakim (2002) ”*On Verra Bien*”.

Tellgren, Anna (2005) "*Arbus, Model, Strömholm*".

Tellgren, Anna (1988) "*En svartvit bildvärld*"

(Vi valde även att använda oss av en kommande text som sänds i TV programmet "Antikdeckarna" i TV 4+ våren 2008.)

Internet:

http://www.educ.umu.se/~marner/artikel_stromholm2.html

<http://www.educ.umu.se/~marner/avhandling%20l%E4nk/Str%F6mh-%201a%20persons%20surreal%20web.htm>

<http://www.folkuniversitetet.se/templates/Page.aspx?id=9041>

http://www.hasselbladfoundation.org/prize_1997_sv.html

http://www.modernamuseet.se/v4/templates/black_template4.asp?id=2791

(Samtliga internet texter hittades den 9/2-08)